

14. søndag efter trinitatis

22-09-2019

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas:
Under sin vandring mod Jerusalem fulgte Jesus grænsen mellem Samaria og Galilæa. Da han var på vej ind i en landsby, mødte han ti spedalske; de blev stående langt fra ham og råbte: »Jesus, Mester, forbarm dig over os!« Da han så dem, sagde han: »Gå hen og bliv undersøgt af præsterne!« Og mens de var på vej derhen, blev de rene. Men én af dem vendte tilbage, da han så, at han var blevet helbredt. Han priste Gud med høj røst og kastede sig på sit ansigt for Jesu fødder og takkede ham; og det var en samaritaner. Jesus spurgte: »Var der ikke ti, der blev rene? Hvor er de ni? Er det kun denne fremmede, der er vendt tilbage for at give Gud æren?« Og han sagde til ham: »Stå op og gå herfra! Din tro har frelst dig.«
Luk 17,11-19

Salmisten skriver: Min sjæl, pris Herren, alt i mig skal prise hans hellige navn. Min sjæl, pris Herren, glem ikke hans velgerninger! Han tilgiver al din skyld, helbreder alle dine sygdomme. Han udfrier dit liv fra graven, han kroner dig med godhed og barmhjertighed. Han mætter dit liv med gode gaver,

du bliver ung igen som en ørn. Herren øver retfærdighed og ret mod alle undertrykte. Han kundgjorde Moses sine veje og israelitterne sine gerninger. Herren er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rig på troskab. Han anklager ikke for evigt og vredes ikke for altid; han gengælder os ikke vore synder og lønner os ikke efter vor skyld. Så høj som himlen er over jorden, så stor er hans nåde mod dem, der frygter ham; så langt som øst ligger fra vest, så langt har han fjernet vore synder fra os. Som en far er barmhjertig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod dem, der frygter ham. For han ved, at vi er skabt, husker på, at vi er støv. Menneskets liv er som græsset, det blomstrer som markens blomster; når vinden blæser over det, er det der ikke mere, dér, hvor det stod, ser man det ikke mere. Men Herrens troskab varer fra evighed til evighed mod dem, der frygter ham, og hans retfærdighed mod børnenes børn, mod dem, der holder hans pagt og husker hans bud og følger dem. Herren har grundfæstet sin trone i himlen, han hersker som konge over alle. Pris Herren, I hans engle, I stærke krigere, der udfører hans befaling i lydighed mod hans ord. Pris Herren, alle hans hære, hans tjenere, der udfører hans vilje. Pris Herren, alle hans skaberværker overalt i hans rige. Min sjæl, pris Herren! *Sl 103,1-22*

* *Epistlen skriver apostlen Paulus til galaterne:* I skal leve i Ånden og ikke følge kødets lyst. For kødets lyst står Ånden imod, og Ånden står kødet imod. De to ligger i strid med hinanden, så I ikke kan gøre, hvad I vil. Men drives I af Ånden, er I ikke under loven. Kødets gerninger er velkendte: utugt, urenhed, udsvævelse, afgudsdyrkelse, trolddom, fjendskaber, kiv, misundelse, hidsighed, selviskhed, splid, kliker, nid, drukkenskab, svir og mere af samme slags. Jeg siger jer på forhånd, som jeg før har sagt, at de, der giver sig af med den slags, ikke skal arve Guds rige. Men Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse. Alt dette er loven ikke imod! De, som hører Kristus Jesus til, har korsfæstet kødet sammen med lidenskaberne og begæringerne. Lever vi i Ånden, skal vi også vandre i Ånden. *Gal 5,16-25*

743 Nu rinder solen op / 730 Vi pløjede og vi såede

12 Min sjæl, du Herren love (stående)

300 Kom, sandheds Ånd, og vidne giv (Hinge)

Prædiken

2 Lov den Herre den mægtige konge med ære / 729
Nu falmer skoven trindt om land

477 Som korn fra mange marker

11 Nu takker alle Gud / 2 Lov den Herre den
mægtige konge med ære

Prædiken

Tak! Tak for lån, tak for nu, tak for sidst, tak for mad, tak for kampen, tak for turen. Selv tak.

Det er tid til tak. Vi fejrer høstgudstjeneste i dag / sidste søndag. Tak til Gud, fordi Gud har givet landmændene en god høst; og mere generelt tak til Gud, fordi Gud sørger for os.

Vi har brug for anledninger som en høstgudstjeneste, hvor vi bliver mindet om at sige tak til Gud. Det er noget, der skal læres.

Vi forsøger at lære vores børn at sige tak. Og nogle gange kan jeg jo også selv glemme det. Pinligt. Det er vigtigt at sige tak. Det er ikke bare uhøfligt, ikke at sige tak. Det er mere i at sige tak, end bare høflighed. At sige tak, er med til at danne og forme det forhold, de relationer og den kultur og atmosfære, der er mellem os mennesker. Tak er også med til at danne og forme vores forhold til Gud. Så tak er vigtigt. Og det er gratis at sige tak!

Hvad ligger der i at sige tak?!

Når jeg siger tak, så anerkender jeg, at jeg har fået noget af den anden: Jeg har fået mad, eller en ting,

eller en hjælpende hånd, eller en opmuntring, eller godt fællesskab, eller en sjov fodboldkamp.

Når vi siger tak, så styrker vi relationen til den anden: Vi siger: Der er noget godt imellem os.

Når vi siger tak, placerer vi også os selv i den taknemmeliges rolle; vi placerer den anden i giverens rolle, vi løfter altså den anden op;

Når vi siger tak, sætter vi den anden i centrum: Tak fordi *du* har lavet mad, tak fordi *du* ville køre, tak fordi *du* inviterede mig med til din fest. Tak for det *du* er og gør for mig.

Når vi siger tak, skaber vi også en positiv atmosfære, en sund kultur, et miljø som det er rart at være i. Vi skaber en kultur af anerkendelse: Her bliver vi set og anerkendt for det vi er og gør for hinanden.

Tak er altså meget mere end en tom høflighedsfrase. Tak er en nøgle til at skabe gode relationer og en sund kultur og et stærkt fællesskab.

Men hvad så i forhold til Gud? I bibelteksten i dag understreger Jesus betydningen af at sige tak til ham, sige tak til Gud.

Ligesom de ti spedalske har vi lov til at bede Gud, om det vi har brug for. Og ligesom samaritaneren skal vi takke Gud for alt det han velsigner os med.

Vi skal gøre begge dele: Bede og takke.

Når vi takker Gud, anerkender vi at Gud er Gud. Når vi takker for livet, anerkender vi, at Gud giver livet til alt, det er ikke vores egen fortjeneste; når vi takker for høsten og for mad og hus og hjem, så anerkender vi, at det er Guds gaver til os og ikke vores egen fortjeneste; når vi takker Gud fordi Gud gennem Jesus Kristus har reddet verden og os, så accepterer vi, at vi ikke selv kan redde verden eller os selv. Takken sætter Gud i centrum; eller rettere: Når vi takker accepterer og anerkender vi, at det er Gud som *er* centrum for alle ting, den første og den sidste, den almægtige. Når vi takker giver vi Gud ære for at Gud er Gud.

Når vi beder, er der en risiko for at vi sætter os selv i centrum: mine ønsker, mine behov, mine drømme og forestillinger. Det kan godt blive sådan at bønnen sætter mig selv i centrum; at bønnen retter min opmærksomhed på mig selv, i stedet for på Gud. Gud

skal løse mine problemer, Gud skal dække mine behov, Gud skal trøste mig, Gud skal frelse mig.

Der er altså en fare for, at vi gør kristendom til en nytte-tro: Hvad får jeg ud af det. Men kristendom er en Guds-tro: Hvad vil Gud? Hvordan får Gud ære?

Når vi takker Gud, så minder vi os selv om, at Gud er i centrum, den første og den sidste. Når vi siger tak, minder vi os selv om at al ære tilhører Gud, ikke os.

Et spejl er jo et stykke glas med en reflekterende metalplade på bagsiden. At bede kan være som at se i spejlet: Hvad ønsker jeg, hvad vil jeg gerne? At takke, er som at rive den reflekterende metalplade af bagsiden, så jeg kan se lige igennem glasset, se ud i den større virkelighed, se at Gud er i centrum, se hvad Gud vil.

Altså: Vi skal bede til Gud. Vi skal blive ved med at bede til Gud. Og vi har lov til at udøse vores hjerte for Gud og plage vores himmelske far om svar.

Men: Vi skal huske at kristen tro ikke er en nytte tro: Hvad får jeg ud af det, hvad kan Gud gøre for mig? Kristen tro er en Guds tro: Hvad vil Gud, hvordan får Gud ære?!

Derfor skal vi takke, fordi når vi takker, giver vi Gud ære for, at han er den der giver liv, at han er i centrum.

Lad os nu se nærmere på bibelteksten:

Det begynder med nogle vigtige geografiske markører: Jesus er på vej til Jerusalem, på vej til døden på korset for at redde verden. Han følger grænsen mellem Samaria og Galilæa. Samaria var samaritanernes landområde. Samaritanerne var foragtede af jøderne, fordi de ikke var rene jøder, men var blevet blandet med andre folk. De hørte ikke til Guds folk. Det er den geografiske scene, og den skal vække vores opmærksomhed: Hvad kommer der til at ske her?

Udenfor en landsby møder Jesus ti spedalske. Det vil sige: De bliver stående langt fra ham. Spedalske var udelukkede fra at komme tæt på andre, for at de ikke skulle smitte og fordi de var urene. De opholder sig udenfor landsbyen, og de holder sig på afstand af Jesus.

Den spedalskhed vi hører om i Bibelen er nok ikke den samme sygdom, som vi i dag kalder spedalskhed. I 3. Mos. kap. 13-14 er der nogle ret detaljerede beskrivelser af, hvordan præsterne skal undersøge, om en person der har fået hvidt udslæt er spedalsk eller ej.

Man skulle altså gå hen og blive undersøgt af præsten, hvis man havde mistanke om, at man kunne være spedalsk. Og tilsyneladende var der også chance for at man kunne komme sig over sin spedalskhed. Senere læser vi om Moses søster Miriam, som Gud rammer med spedalskhed, og Naaman, der kom fra et andet land til profeten Elisa for at blive helbredt fra sin spedalskhed.

Det er faktisk kun få gange, måske to eller tre, at evangelierne fortæller om at Jesus helbreder en spedalsk. Men Jesus opsummerer et sted selv, det han gør, sådan her: ”Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige.” (Mat 11:5).

At spedalske bliver rene, regnes altså som et mirakel på linje med, at blinde ser, døve hører og døde står op! At spedalske bliver rene – altså at de bliver helbredt – er et under, som er et tegn på at Jesus er den messias, den frelser, som Gud har lovet skulle komme og redde Israel.

De ti spedalske råber da også til Jesus: Forbarm dig over os. Vi må formode, at det de beder om, er at Jesus skal gøre dem raske. De har sikkert hørt rygter om, at Jesus kan helbrede.

Så er der en lille bemærkning, som vi let kan overse i farten: Da han *så* dem. Det står der faktisk mange gange, når Jesus møder mennesker: Jesus *så* hende, ham, dem. Jesus *ser* mennesker. Han ser dem for alt det de er, Jesus ser deres livshistorie, deres evner, deres behov – deres behov for helbredelse, for at blive trukket med ind i fællesskabet, for at blive tilgivet og forsonet med Gud. Jesus så dem – og Jesus har empati, har medfølelse. Der er et hjerte i Jesu barm i hans bryst, han forbarmer sig. Og så siger Jesus dette her lidt underlige: Gå hen og bliver undersøgt af præsterne. Men Jesus holder sig dermed til alle forskrifterne fra tredje Mosebog. Det er underforstået: Gå hen og bliv undersøgt om ikke i er blevet rene, blevet raske. Og den regel gjaldt åbenbart også for samaritanerne. Men de er nødt til at gå, at forlade Jesus og gå, i tro. For de var stadig spedalske. Men da, de var vendt om, havde omvendt sig så at sige, og havde taget de første skridt, og var gået i tro på Jesus, så blev de rene, mens de var undervejs. Og én af dem standser op, i stedet for at skynde sig hen til præsterne, og hjem til sin familie. Han vender om igen og skynder sig tilbage til Jesus. Han priser Gud – højlydt – og kaster sig ned for Jesus, og takker Jesus. Og nu får vi så skåret pointen ud i

pap: Det var en samaritaner. Det kommer vi tilbage til om lidt.

For der er noget i teksten som bør forundre os, noget, som må have virket voldsomt provokerende på de første tilhørere: Jesus siger: Er det kun denne fremmede der er vendt tilbage for at give... Gud... ære. Hvor går man hen hvis man vil give Gud ære?! Ja, det skulle vel være til præsterne, eller til templet i Jerusalem? Nej, ifølge Jesus så giver samaritaneren Gud ære ved at komme tilbage til Jesus, ved at takke Jesus. Det er hos Jesus han giver Gud ære. Dermed knytter Jesus Gud og Guds ære til sig selv, sin egen person. Det er blasfemi, hvis ikke det var fordi, at Jesus er Guds søn, Gud, der er blevet menneske, Gud der er kommet nær for at forbarme sig.

Og nu viser historien om de ti spedalske sig at have en videre mening. Det var en fremmed, en samaritaner som gav Gud ære; ikke de ni jødiske spedalske. Hvem hører så virkeligt til Guds folk? Hvem er det der bliver ikke bare helbredt for spedalskhed, men reddet, frelst?

I det gamle testamente kan vi læse igen og igen om, hvordan jøderne råbte til Gud, når de var i problemer. De var slaver i Egypten, og Gud hørte deres nødråb; de var sultne og tørstige i ørkenen, og Gud hørte deres

klage; de blev angrebet af deres arvefjender filistrene eller besat af stormagterne, og Gud hørte deres bønner. Men så snart Gud havde reddet dem, så glemte jøderne Gud igen; de glemte at takke ham, de glemte at stole på Gud.

De gjorde med andre ord igen og igen deres tro på Gud til en nytte-tro: Vi har brug for hjælp. Men ikke en Guds-tro: Hvad er Guds vilje, hvordan kan vi give Gud æren?

Sådan var det også for de ni spedalske: Da de var blevet helbredt glemte de alt om Jesus og om at give Gud ære. Men der var én, en fremmed, som viste sig at være den sande troende, den der hørte til Guds folk, dem der vil ære Gud og stole på ham.

Og til ham siger Jesus: Din tro har frelst dig: Du er ikke blot blevet helbredt, men du er også blevet tilgivet, blevet forsonet med Gud, du er trådt ind i Guds rige. Han er blevet reddet, og det omfatter hele hans tilværelse i alle dens dimensioner.

Hvad skal vi lære af denne historie og af samaritaneren?

For det første bliver vi mindet om, at Jesus er Gud der er blevet menneske og kommet til verden for at redde verden og os, for at vise os barmhjertighed.

For det andet, at vi har lov til at råbe til Gud, også når Gud virker på afstand og fjern. Vi må klage vores nød til Gud, råbe om hjælp: Forbarm dig over os.

For det tredje, vi skal takke Gud. Takke for høsten, takke for livet, takke for verden, takke for frelsen. For når vi takker Gud, anerkender vi at Gud er Gud, og at livet er en gave fra Gud.

For at sætte pointen på spidsen: Guds ære er vigtigere end vores frelse. Guds ære er vigtigere end vores frelse. Kristen tro er ikke en nytte-tro: Hvad får jeg ud af det? Kristen tro er en Guds-tro: Hvad vil Gud, hvordan får Gud ære?

Når vi takker Gud, giver vi Gud ære!

Lad os ikke være smålige eller lavmælte i vores tak – lad os prise Gud med høj røst! Ikke kun her inde i kirken, men alle vegne og overfor alle vi møder: Ja, tak Gud, for en god høst, tak Gud for en dejlig dag, tak Gud, at uanset hvordan det går os, så er han Gud, og han er hos os. Tak Gud for frelsen i Jesus Kristus.

Og derfor vil vi sige: Lov og tak og evig ære...